

TIPOLOGIA SARCINILOR DIDACTICE ÎN PROCESUL DE PREDARE A CUNOȘTIȚELOR LA DISCIPLINA EDUCAȚIE MUZICALĂ

THE TYPOLOGY OF DIDACTIC TASKS WHILE TEACHING MUSIC EDUCATION

Viorica CRIȘCIUC,

lector universitar, doctorandă,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

In this article we propose technologies of elaboration of didactic tasks for the lesson of music education. The elaboration of didactic tasks depends on the teaching content. Thus, patterns of didactic tasks in complex and diverse variants contribute to convert teaching to learning. In this respect, the teacher uses methods and techniques that require the organization of contents at a higher level of efficiency. The didactic tasks applied contextualized contribute to building application capacities of musical knowledge in musical-didactic activities of the lesson.

Din perspectiva profesorului, sarcina didactică presupune „un quantum de obligații de predare”, care conferă o anumită individualitate procesului didactic la lecție.

Din perspectiva elevului, sarcina didactică este relevantă în măsura în care concentrează sau extinde o „încărcătură” informativ-formativă adecvată în raport cu posibilitățile maxime de învățare și cu resursele de (auto)evaluare continuă.

Elaborarea sarcinilor didactice pentru fiecare lecție este prerogativa profesorului. Elaborarea sarcinilor didactice este în funcție de conținutul predat. Astfel, modelele de sarcini didactice, în variante complexe și diversificate, contribuie la convertirea predării în învățare. În acest sens, se desprinde ideea că profesorul lucrează în cadrul sarcinilor didactice cu metode și principii care impun organizarea conținuturilor la un nivel superior de eficientizare.

După Joiță E., putem identifica și selecta sarcinile de lucru. Ele reprezintă indicatorul cel mai concludent pentru calitatea și eficiența procesului de predare a cunoștințelor muzicale la disciplina educație muzicală. [3, p. 224] Potrivit acestor constatări, în pedagogia muzicală se cristalizează

mai multe perspective, specifice, de clasificare a sarcinilor didactice în cadrul lecției. Respectiv, sarcinile didactice la lecția de educație muzicală se clasifică în conformitate cu obiectivele operaționale ale lecției:

- a) Sarcini didactice la nivel de cunoaștere;
- b) Sarcini didactice la nivel de capacități;
- c) Sarcini didactice la nivel de atitudini.

Lecția de educație muzicală, interpretată ca „lecție de artă” se bazează pe un sistem de activități practice, proiectate în funcție de **tipul lecției**, de competențele domeniului și obiectivele operaționale. În cadrul procesului didactic, atributele proiectării (competențele, obiectivele, sarcinile didactice) sînt direcționate la nivelul întregului colectiv de elevi, realizându-se „într-o atmosferă de lucru congruentă”. În corespundere cu specificul lecției de educație muzicală și principiul tematismului, (Kabalevski D.) aplicat pentru stabilirea conținuturilor de predare, s-au cristalizat tipurile tradiționale ale lecției de educație muzicală:

1. Lecții de introducere în tema generală;

2. Lecție de aprofundare a temei;
3. Lecții de generalizare a temei;
4. Lecție concert de încheiere a temei trimestrului sau anului, cu prezentarea și evaluarea rezultatelor finale. [2, p. 62].

În temeiul acestor considerații, propunem clasificarea sarcinilor didactice la lecția de educație muzicală și după **tipul lecției**:

1. *Sarcini didactice aplicative*, care au ca scop:

- Dezvoltarea capacității de a decodifica sensul noilor cunoștințe, de a le integra, prin înțelegere în structura vechilor cunoștințe;
- Dezvoltarea capacității de asimilare a cunoștințelor;
- Dezvoltarea operațiilor gândirii, în limitele impuse de particularitățile gândirii intuitiv-aplicative, prin activități didactice la lecție;
- Dezvoltarea capacității de a aplica cunoștințele în domenii concrete, de a le *transfera intuitiv* de la o activitate la alta, din situații cunoscute în situații noi.

2. *Sarcini didactice intuitiv-deductive*, care au ca scop:

- Dezvoltarea/formarea capacităților de receptare/percepție a mesajului sonor, prin audii și prin activități practice la lecție;
- Dezvoltarea/formarea imaginației, prin audii/interpretări/creații/reflecții despre muzică și prin activități explicit proiectate;
- Dezvoltarea atenției, prin exerciții în activitățile muzical-didactice proiectate în cadrul lecției.

Potrivit tematicii curriculare, subiectelor lecțiilor, obiectivelor operaționale, competențelor domeniului, se formulează *sarcinile didactice*. Modernizarea curriculară a condiționat modificarea tehnologiei de proiectare a lecției de educație muzicală și la nivel de obiective. Obiectivele operaționale se realizează în cadrul activităților muzical-didactice principale la disciplina educație muzicală:

1. Audia / receptarea muzicii,
2. Creația muzical-artistică a elevilor,
3. Interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii,
4. Reflecția, componenta indispensabilă a activităților de audie, interpretare și creație.

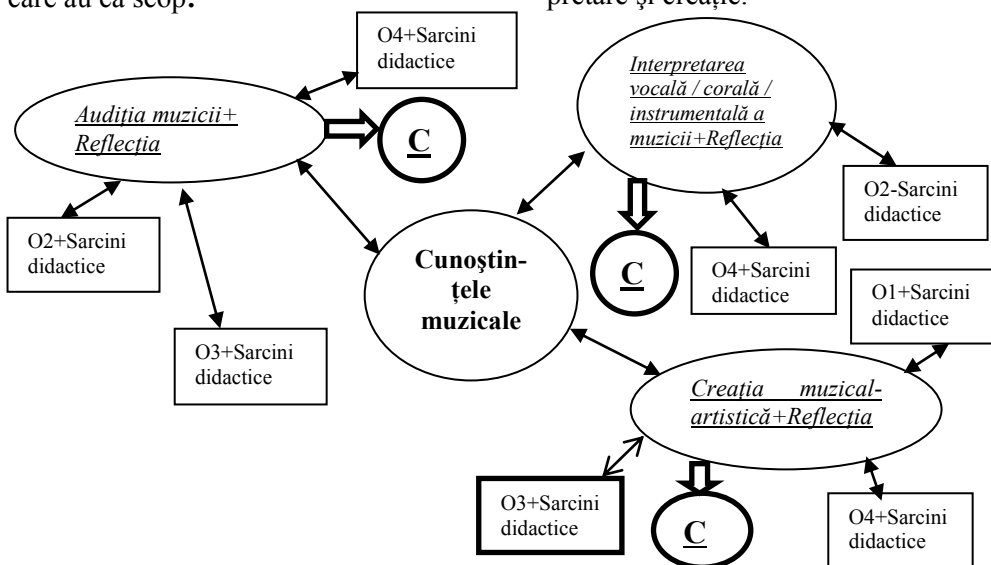

Figura 1. Corelația/raportul între activitățile muzical-didactice, obiectivele operaționale și sarcinile didactice în cadrul lecției de educație muzicală.

Astfel, activitățile muzical-didactice principale reprezintă, potrivit curriculumului, domenii de *competențe* specifice educației muzicale. **Activitățile muzical-didactice** (Fig. 1) devin axe către care converg *obiectivele operaționale și sarcinile didactice*. Raportul obiective operaționale + sarcini didactice, este unul co-lucrativ, participă în mod constant la scopul predării cunoștințelor muzicale: formarea competențelor domeniului. **Rezultatele (C)** competențele atinse în cadrul activităților muzical-didactice și sunt evaluate de profesor. Respectiv, prin obiectivele operaționale și sarcinile didactice, se dezvăluie **traseul cunoașterii muzicii**. *Sarcinile didactice* sunt „instrumente reglatorii” ale profesorului, prin care se realizează cât mai corect posibil, concret și clar procesul de convertire a predării în învățare, ele reprezintă și reflectare în rezultatul predării, respectiv, progresul prin capacități și atitudini, înregistrate de elev.

În temeiul acestor constatări, remarcăm că în corespundere cu tipul lecției profesorul decide cu care acti-

vitate muzical-didactică va începe. Tradițional, activitățile muzical-didactice se structurează pe patru domenii principale (audiția, creația, interpretarea și reflecția), dar ar fi mai potrivit ca în procesul de predare a cunoștințelor muzicale, *activitatea reflecție/meditație* despre muzică să fie componenta indispensabilă a celorlalte activități. Astfel, considerăm oportun de a include activitatea didactică *reflecția* în activitățile muzical-didactice principale, respectiv *audiție + reflecție, interpretare + reflecție, creație + reflecție*, ceea ce este vizualizat și în figură. Verbalizarea muzicii, cuvântul despre muzică, nu poate înlocui muzica vie, dar fără de el nu putem efectua procesul de predare a cunoștințelor muzicale, procesul de cunoaștere a muzicii. De aceea, *reflecția, meditația, caracterizarea, aprecierea* muzicii va contribui activ la pătrunderea în mesajul sonor al muzicii și cunoașterea legităților ei specifice. Prezentăm schematic traseul cunoștințelor muzicale vizavi de sarcinile didactice.

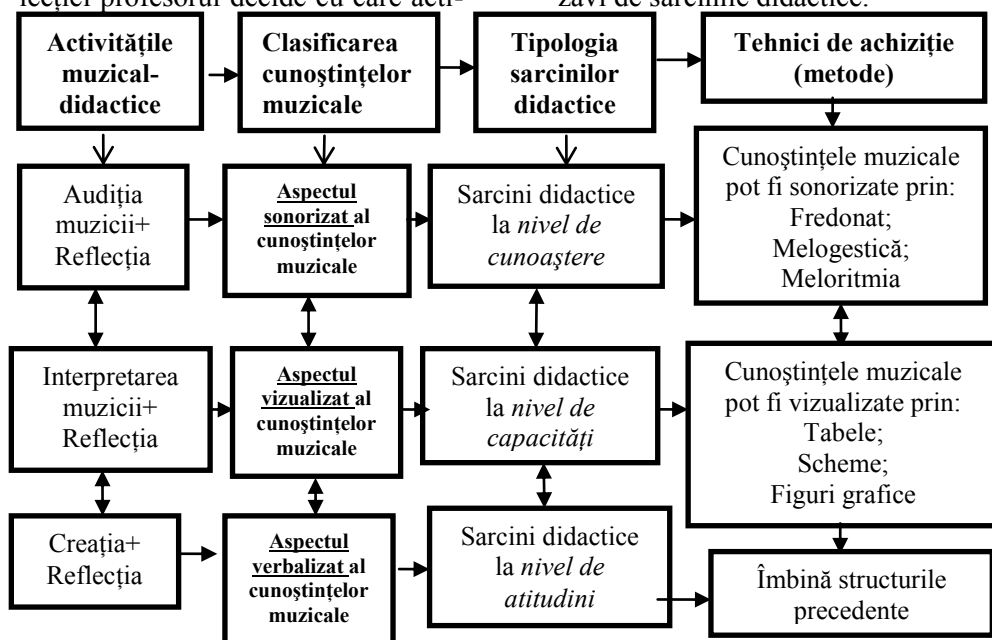

Figura 2. Corelația cunoștințe muzicale / sarcinile didactice în activitățile muzical-didactice.

Astfel, sarcinile didactice sunt componentele reglatorii în procesul de predare a cunoștințelor muzicale la lecție. Potrivit specificului sarcinilor didactice la disciplina educație muzicală, utilizăm tipologia de clasificare a cunoștințelor muzicale în baza aspectelor:

1. Aspectul sonorizat al cunoștințelor muzicale;
2. Aspectul vizualizat al cunoștințelor muzicale;
3. Aspectul verbalizat al cunoștințelor muzicale.

Prin aspectul sonorizat al cunoștințelor muzicale în cadrul activității muzical-didactice – *audiția* – cunoștințele muzicale pot fi predate-învățate prin metoda **fredonării**. După tipurile și formele de acțiune, fredonatul poate fi exteriorizat (fredonat apropiat de cânt; fredonat murmurat) și interiorizat (fluierat ușor; fredonat prin șuvoi de aer; fredonat *mutto*: fredonat inaudibil). [4, p.9]

A doua treaptă de pătrundere în mesajul sonor, este metoda predării cunoștințelor muzicale prin **melogestică**, care ajută la fixarea în pagină a structurii lucrării prin delimitarea elementelor din care se compune, (bunăoară, traiectoria dezvoltării melodiei, motivului, temei respective). În predarea-învățarea cunoștințelor muzicale este oportun de a îmbina tehnici și metode diverse de achiziție a cunoștințelor muzicale (bunăoară, fredonatul cu melogestica).

Fixarea în pagină a **meloritmiei** (notarea prin figuri grafice a configurației melodiilor motivelor, momentelor specifice) – permite urmărirea vizuală a meloritmiei efectuată pe hârtie – este o metodă de asimilare eficientă a

cunoștințelor muzicale. Prin vizualizarea cunoștințelor muzicale, procesul de predare a cunoștințelor capătă o altă dimensiune emoțională. Potrivit psihologiei vârstei elevilor, cunoștințele muzicale se asimilează difuz și necesită o tratare specifică. Profesorul prin îmbinarea tehnicilor vizuale cu cele intuitive va organiza și sarcinile didactice conform obiectivelor operaționale în procesul de predarea cunoștințelor muzicale.

Astfel, Gagim I. delimitează patru tipuri de comunicare muzicală, în care funcția *cunoștințelor verbalizate* este una importantă „de aprofundare în mesajul lucrării”: A – emoțional-afectiv; B – analitic-rațional; C – psihologic-interiorizat; D – reflexiv-meditativ. [2 p. 48]

În concluzia acestor constatări rezultate din analiza cercetărilor consacrate acestui domeniu, menționăm că pentru stabilirea tipologiei sarcinilor didactice, am urmărit obiectivele:

- Determinarea tipologiei sarcinilor didactice la lecția de educație muzicală;
- Stabilirea caracteristicilor de clasificarea cunoștințelor muzicale la lecție, în raport cu sarcina didactică. Studiul teoretic și practic al sarcinilor didactice la disciplina educație muzicală ne-au condus la tipologia respectivă:

- 1) *Sarcini didactice la nivel de cunoaștere;*
- 2) *Sarcini didactice la nivel de capacități;*
- 3) *Sarcini didactice la nivel de atitudini.*

Toate tipurile de sarcini didactice, dacă sînt bine definite, pot determina formarea competențelor domeniului educației muzicale.

Referințe bibliografice

1. Cristea, S., *Dicționar de termeni pedagogici*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
2. Gagim, I., *Fundamente psihopedagogice și muzicologice ale Educației muzicale*, Auto-referat al tezei de doctor habilitat în pedagogie, 2004.
3. Joiță, E., *Educația cognitivă*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
4. Vacarciuc, M., *Dezvoltarea spirituală a elevilor de vîrstă școlară mică prin cînt*, Auto-referat al tezei de doctor în pedagogie, Chișinău, 2002.

